

Ενότητα 1

Παραγωγή και Σύνθεση λέξεων

- **Παράγωγες** είναι οι λέξεις που δημιουργούνται από μια αρχική λέξη με την προσθήκη στο τέλος μιας κατάληξης.

π.χ.: πόρτ-α → πορτ-ούλα

καμπάν-α → καμπαν-αριό

έξυπν-ος → εξυπν-άδα

στολ-ίζω → στολ-ίδι

Οι παράγωγες λέξεις μπορεί να είναι ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, επιρρήματα.

- Οι **σύνθετες** λέξεις της νέας ελληνικής σχηματίζονται με δύο τρόπους:
 - ✓ Προσθέτοντας στην αρχή της λέξης ένα **αχώριστο μόριο** (π.χ.: α-, αν-, ανα-, ξε-, αμφι-, απο-, δια-, δυσ-, εν-, εκ-, επι-, ημι-, κατα-, μετα-, παρα-, συν-, υπο-)

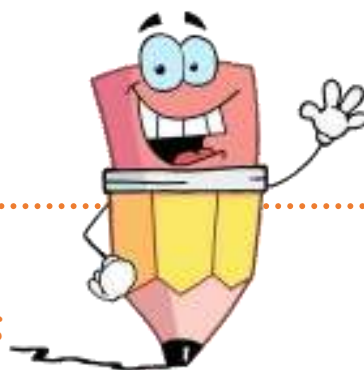
π.χ.: συν + λέγω → συλλέγω

από + βάλλω → αποβάλλω

- ✓ Με την ένωση **δύο ή περισσότερων λέξεων**

π.χ.: αλάτι + πιπέρι → αλατοπίπερο

ανοίγω + κλείνω → ανοιγοκλείνω

Ασκήσεις

1. Σημειώστε Π για τις παράγωγες λέξεις και Σ για τις Σύνθετες.

γλυκόξινο

συνταγή

ντοματούλα

μηλαράκι

ντοματοπολτός

σφύριγμα

πατατάκια

χτενίζω

βροχερός

αυτοκράτορας

ελαιόλαδο

υπόγειο

φτωχικός

γράψιμο

υποχρεώνω

άορατος

βεβαίωση

προσβολή

2. Σχηματίστε σύνθετες λέξεις.

μηχανή + οδηγός → μηχανοδηγός.....

όργανο + παίχτης → οργανοπαίχτης.....

μαξιλάρι + θήκη → μαξιλαροθήκη.....

σιγά + τραγουδώ → σιγοτραγουδώ.....

μεγάλος + καρδιά → μεγαλόκαρδος.....

τραπέζι + μαντήλι → τραπεζομάντηλο.....

3. Σχηματίστε 2 παράγωγες και 3 σύνθετες από τις παρακάτω λέξεις.

οικία (=σπίτι)

ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

ΣΥΝΘΕΤΕΣ

οικιακά.....

οικογένεια.....

οικείος.....

συνοικία.....

παροικία.....

λάθρα (=κρυφά)

ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

ΣΥΝΘΕΤΕΣ

λαθραίος.....

λαθροκυνηγός..

λαθραίως.....

λαθρομετανάστης

λαθρέμπορος..